Після конфіскати — другий наклад.

ч. 63. (10738). Львів, вівторок 23. березня 1926. Поштову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

П. П. С.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 18. березня 1926.

I. Розмова з ред. Т. Голувком.*)

— Чи можу просити Вас окреслити коротко становище ППС. до питання „національних меншостей“ взагалі та українського питання зокрема?

— Проблема національних меншостей в Польщі завсіди займала в програмі ППС. одно з чільних місць, тому, що в запевненні повної („całkowitej“) національної, політичної і культурної свободи національним меншостям ППС. бачить одну з кардинальних умов нормального розвитку і сили польської держави. А проте ППС. не генералізує проблеми меншостей як одностайної, лише бачить в ній суттєві ріжниці. І так з погляду ППС. німецька і жидівська національні меншости є меншостями в буквальному значінні, бо Німці на Познанщині й Поморі творять дійсну меншість, Жиди є розсипані, а за те Українці й Білорусини є на своїх територіях або абсолютною більшістю або рівноважною з елементом польським. (?!) З огляду на те у відношенні до німецької і жидівської меншости ППС. стоїть на становищі культурно-національної автономії, а щодо Українців і Білорусинів на становищі автономії територіяльної, при чому основною точкою виходу для цього становища є змагання українського і білоруського народів до самостійности; це змагання ППС. вважає цілком справедливим і правильним та істнуючим в інтересі польського народу й польської держави. До того часу, поки український і білоруський народи, яких величезна переважаюча більшість населення і території находиться під імперіялістичною владою Москви, висування питання зміни кордонів Річипосполитої довело би на ділі до війни з Росією. З тих мотивів питання зміни кордонів ризького договору є виключене. Одначе тепер давне внесення ППС., що домагається територіяльної автономії для Східної Галичини і Волині з власним краєвим соймом і урядом є пекучою проблемою, бо тільки цим шляхом можна заспокоїти справедливі українські вимоги в межах польської держави.

— В останньому, відносно короткому часі послідувала низка енунціяцій з боку визначних членів ППС чи то з парляментарної трибуни чи то в центральному партійному органі в українській справі. Чи ми маємо тут до діла з випадковим явищем, чи льогічно причиновим?

— Це є безумовно явище докладно продумане й зрозуміле, бо серед рядів польської демократії після ріжних експериментів всіляких урядових і більшостевих комбінацій на терені нинішнього сойму щораз міцнішає свідомість, що польська демократія не обійме влади в Польщі, якщо в урядовій більшости не найдуться представники демократичних чинників національних меншостей та передусім Українців і Білорусинів, як громадянств par exellence демократичних, селянських, та з усіх меншостей найчисленніших. Польська демократія і демократії національних меншостей повинні створити противагу польській реакції, яка шукає контакту з реакцією нац. меншостей, чого доказом є угода з жидівським колом, заключена Ст. Грабським: угода польсько-жидівської реакції.

— Вибачте за увагу: істнує погляд, що угода з Жидами це є концепція правиці розбити національні меншости від сторони неслав'янських меншостей, і що паралельною є концепція лівиці відносно слав'янських меншостей...

— Це лише націоналістична дурійка („nacjonalistyczny obłęd“) могла таке придумати. Адже ми шукаємо зближення з німецькими соціялістами в Польщі та з жидівським „Бундом“, лише точку тяготи переносимо на Українців і Білорусинів.

— Кого ви, пане редакторе, розумієте під польською демократією?

— Громадянські кола, заступлені у соймі групами ППС., „Визволення“ і „брилівців“, та сфери радикальної інтелігенції („Клюб праці“ Тугута).

— Чи ви вірите в реальну силу — як щодо кількости, так і якости польської демократії?

— Безумовно. Думаю, що недалека будуччина оправдає мій оптимізм.

— А всеж протягом цілих семи літ усі польські уряди...

— Досіль справді перевагу мала реакція, одначе тепер іде процес упадку і компромітації польської ендеції, і то саме наслідком її національної політики та господарської експльоатації держави в користь посідаючих клас, які кермували тою шовіністичною політикою.

— Чомуж в такому разі ППС. підтримує ендецію, вступивши в нею до коаліції?

— Тактика ППС. полягає на тім, щоби своєю присутністю в уряді лагодити екстремістичну політику відносно національних меншостей, боронити робітниче законодавство і перешкоджати господарській експльоатації.

— Чи це вдалося і вдається ППС.?

— На мою думку — ні. І я особисто ніколи не вірив в це і тому від початку був противником участи ППС. в коаліції, і цьому я дав вислів на останньому конгресі партії.

II. Розмова з послом М. Недзялковським*).

— Що ППС. робить нині задля реалізації своєї національної програми та що задумує робити в найближчому часі? Яка доля внесення ППС. про територіяльну автономію?

— Якщо мова йде про нашу загальну програму, то клюб ППС. вніс свого часу — в березні 1925 р. — саме той проєкт терит. автономії для українських земель. Цей проєкт находиться в конституційній комісії, я є його референтом і готов у кожній хвилині внести його під наради, одначе не хочу робити цього без порозуміння з Українським Клюбом. Меніж відомо, що Український Клюб в теперішній момент не бажає собі видвигнення цього проєкту. Зрештою, я признаю правду Українському Клюбові, що раніше мусять прийти зміни в адміністраційній і освітній царині. Щодо адміністраційного режиму, то його зміною булоб само введення в життя конституційних принципів. В освітній царині законом передбачена утраквізація (проти якої ППС. голосувала) не сміє бути інтерпретовано так, як нині, а саме, що лише спів і гімнастика викладається по українськи, а решту предметів по польськи. Очевидно, що також мусить бути гарантованою свобода приватного українського шкільництва, якому належить поміч від держави.

— А нині! — чи робиться щось задля цього?

— Ця справа має бути поставлена як одна із пяти точок, від виконання яких робимо залежною нашу участь у коаліції.

— Чи ППС ставитиме цю справу рубом, так мовити ультимативно?

— Я взагалі не є прихильником такого ставлення справ, які мають бути вияснені шляхом дискусії.

— Яке дальше становище ППС. в українській університетській справі?

— Будемо підтримувати внесення Українського Клюбу й перти до його прийняття. Вважаємо це внесення наскрізь реальним. В цій справі будемо старатись вплинути і співділати з цілою польською демократією. Зрештою —, в нинішній момент ми не в силі щонебудь більше зробити.

— Чи в Клюбі ППС. панує одноздідний погляд на українську справу і який саме?

— Постанови XIX. і XX. конгресу ППС. в справі нашої програми відносно національних меншостей, були прийняті одноголосно. В цій програмі є постулят територіяльної автономії для земель з українським населенням і там кажеться теж, що український нарід має право до державної незалежности.

— Яке становище ППС. до справи розвязання сойму і розписання нових виборів та проєктів зміни виборчої ординації?

— Ми є за приспішенням виборів на основі дотеперішньої ординації. Речинець зголошення внесення про розвязання сойму залежить від ухвали ЦК партії і президії Клюбу. Ми всіми засобами будемо боротися проти погіршення істнуючої виборчої ординації; щодо її поліпшення (бльокування лист і точного розподілу мандатів) — то про це важко говорити.

— Вам, пане после, мабуть відомі настрої українського громадянства, яке з природи річи мусить ставитись недовірливо до заяв партії, яка співпрацює в уряді, в якому є теж п. Ст. Грабський?

— Ми розуміємо Українців, одначе зі свого боку мусимо рахуватися зі загальною політичною і господарською структурою держави...

На питання про перспективи швидкої кризи уряду та коаліції і взагалі про долю коаліції — ш. інтерльокутор відмовився дати відповідь.

На питання: до якого вислідку мусить довести нинішня польська урядова політика відносно нац. меншостей — пос. Недзялковський відповів:

— Вважаю континуування тієї політики за річ неможливу і з погляду інтересів польського народу і польської держави рішуче шкідливою.

І. Кедрин.

---

*) Тадей Голувко, родний ж Варшави, визначний польський публіцист, знайомий українському громадянству з його статей в „Роботнику“ на українські теми, є членом Головної Ради П. П. С. Він належить до лівого крила партії, заступленого в соймі через групу, на якої чолі стоять посли Заремба і пос. Станьчик, та яка нині стоїть в опозиції до тактики більшости, співпрацюючої з ендецією у коаліційному уряді. Виводи ш. інтерльокутора списані буквально у його власній стилізації і так само дословно — подаємо без усяких коментарів — позоставляючи для оцінення читача. — І. К.

*) Мечислав Недзялковський, бувший заст. голови посольського клюбу П. П. С., є автором проєкту ППС. про територіяльну автономію Сх. Галичини і Волині. Пос. Недзялковський заступає погляди більшости ППС., себто погляд про потребу участи ППС. в правлінні. — І. К.

Новий уряд Чехословаччини.

На днях подали ми склад нового уряду Чехословаччини, що утворився під проводом намісника Моравії Яна Черного. Чому уступив уряд Свеглі, що перетревав два кабінети і був при владі три з половиною року?

Хоч як воно в нинішніх часах неправдоподібним виглядає, а уряд Свеглі уступив не наслідком якоїнебудь кризи, а наслідком недуги свого премієра. А саме Свеглá, що нездужав з довшого часу і ще в січні цього року бажав за порадою лікарів виїхати на полуднє, рішився уступити зі свого становища тепер, після того, як празький парлямент 156 голосами проти 103 відкинув внесення опозиції на уділення його урядові недовіря за видані ним язикові розпорядки. Отже ясна річ, що не парляментарна поразка спричинила димісію кабінету Свеглі, а просто стан його здоровля і знеохочення до важкої незвичайно відвічальної праці премієра в сучасних умовинах Чехословаччини, в якій він — треба признати — виявив немалий посередницький хист.

Про новий кабінет годі наразі сказати більше поза тим, що він є кабінетом мішаним, непарляментарним, бо складається менш-більш в однаковому числі з міністрів фахівців та урядовців. Такі важні портфелі, як міністерство закордонних справ і міністерство фінансів лишилися й дальше у випробованих руках д-ра Бенеша і д-ра Енгліша. Инші портфелі заняли в більшости нові люде. Чи спрацюється новий уряд на всі шість дотеперішніх коаліційних партій, ще не знати. Одначе певне одно, що він старатиметься притягнути за всяку ціну до державного співробітництва словацьку католицьку партію під проводом о. Глінки, за якою стоїть величезна більшість словацького населення.

[illegible] незвичайно. Маємо в розпорядженні такий „весняний" концерт, що незвичайною перевагою — а саме їх збільшеною [illegible] — він творить симетрично на виключно [illegible] — взяв п. Колесса [illegible] тим більше, що до його [illegible] програма, між якою були Бах-Бузоні та Шуман. Коттеріна [illegible] і сильно захоплений мистець [illegible] інтерпретація, [illegible] відтінки, що [illegible] III мазурської композиції [illegible] і н е с р і в н я н і т а [illegible] спосіб відтворення етюда Ліста [illegible] — зустрінемо в [illegible]. Про [illegible] відтворного [illegible] Шопена можна би сказати [illegible] Концерт [illegible] до найудатніших концертів цього сезону.

А рецензент „Хвилі" п. А. Пйолк висловлюється так: „Гра п. Л. Колесси визначається не лише певністю тонів та сильним ударом, незвичайною технікою і прекрасною музикальністю, а все вільно і рівномірно інтерпретується, а все [illegible] разом складається на всі елементи [illegible] мистецтва. Л. Колесса є правдивим мистцем, [illegible] вдачею мистецькою і яка, як [illegible] заразом та в рівною радістю [illegible] та втягає в себе [illegible]. Тому-то її гра так [illegible] творів, які грає. Тому-то її гра так сильно та [illegible] впливає на слухача, тому можна би її гри слухати безконечно, тому вона заживає такої популярности [illegible] з такими тріюмфами. Крім [illegible] високий артизм і висока інтелігенція [illegible] Колессівної виявляється також у доборі творів у програмі".

Марнотравство.

Причинок до господарки президента міста Иосифа Наймана та його ґеводії.

(Дещо про будову вул. Понінського.)

Коли десятки вулиць престольного города Львова потопає в багні і смітті [illegible] не маючи ані належно построєної і удержаної наверхні, ані хідників, ані відповідного освітлення (не згадуючи вже про каналізацію або електричні кабелі), то в той самий час президент міста Й. Найман будує коштом громади за Стрийським парком, на периферії міста вулицю Понінського, де запобігливо закупив за дешеві гроші на імя своєї посестри кільканадцять морґів парцелю, на котрій ставить тепер палату.

А що п. п. названі „радники" міста чомусь не схильні довідатися хочби в загальних зарисах про кошти, які потягає за собою будова вул. Понінського, тому користуючись певними даними, приходимо їм в допомогу і дозволимо собі приблизно оголосити приблизні кошти тих справжні марнотравних робіт, не вимаганих потребами громади. Робимо це тому, що місто закупило громадою від пана Августинова ґрунту, що прилягає до вул. Понінського, президент міста має намір створити коштом громади другий фронт для своєї великанської парцелі і на проектованій з тією метою вулиці перевести всі нові інвестиційні роботи, які перевели вже на вул. Понінського (також грошем податників), що піднесе тільки кількакратно вартість його парцелі без загальної користи для самого міста та його населення.

Отже кошти будови вулиці Понінського є приблизно слідуючі:

1. Будова бетонового опального каналу. (Декотрі части каналу заложено 12 м. глибоко під поверхнею вулиці, тунелевою системою 800 м. біжучих по 120 зол. = 96.000 зол.

2. Будова дороги 9 м. ширини на довжину 800 м.:

а) Викіп землі на глибину 0·50 м. під шутрівку в віддалі 0·50 × 9 × 800 м. = 3600 м³ по 4 зол. = 14.400 зол.

б) Скопання землі для міжемної вулиці на довжині 50 м. б. на глибину 150 × 16 × 0·50 м. = 1350 м³ по 4 зол. = 5.400 зол.

в) Двостороннє уложення рівчаків (ринштоків) на довжині 800 м. б. 2 × 0·50 × 800 м² по 34 зол. = 27.200 зол.

д) Двостороннє уложення караменів. (Krawężników) 2 × 800 м. = 1600 м. б. по 6 зол. = 9.600 зол.

е) Виконання шутровано-валцьованої наверхні 8 × 8.0 м. = 64.0 м² по 20 зол. = 128.000 зол.

ф) Двостороннє уложення хідників з бетонових плит 2·20 м. ширини 2 × 2·20 × 800 м. = 3.520 м² по 15 зол. = 52.800 зол.

г) Жулеві хідники 10.000 зол.

3. Виставлення мурованих парканів для власників кількох хат за відступлення дрібних кусків ґрунту під регуляцію вулиці і т. п. = 2.000 зол.

4. Засипування долин та ярів на парцелі пані президентової і кільканадцяти літ міського заведення чищення міста (засипується безнастанно вже від року), за що відповідного урядовця іменовано радником = 10.000 зол.

5. Заложення водопровідних рур (середниця 100 м/м на довжині 8.0 м.), які задля тайного виданої вінкової труба було передставити 800 м. по 25 зол. = 20.000 зол.

6. Уложення газової рури (середниці 130 м/м на довжині 800 м.) і уставлення ліхтарень 800 м. по 20 зол. = 16.000 зол.

7. Заложення кабля для електричного світла 800 м. по 30 зол. = 24.000 зол.

8. Поставлення сітчаного паркану на желізнобетонових стовпах від сторони Стрийського парку около 600 м. б. 600 м. по 10 зол. = 6.000 зол.

9. Інші кошти: проектована будова віллі трамвайної і т. п. = ?

Разом 415.000 зол.

Але то ще не все, бо п. президент має „добрий апетит", а якщо більшість „батьків" міста дозволять тихцем на дальші роботи, що мають на меті піднести вартість кільканадцятьморгової парцелі п. президентової, то неї „родиних" буде коштувати громаду ще мільйон золотих, а може і ще більше. Панове „радники" міста, а переконайтеся у з нас, що ще не затратили особистої гідности, повинні відгукнутися, бо вже проектується будова дальшої вулиці Понінського для кількох протегованих на Кресових, і то в часі, коли такі оживлені вулиці як Кентшинського, віллі Потоцького, Набєляка, Вулецької, дорога Кульпарківська і т. п. від десяток літ потопають в калюжах болота і нема нікого в магістраті, щоби взявся їх впорядкувати, так само як нема міської ради на те, щоби дати належне приміщення для шкільної дітвори школи ім. М. Шашкевича. А чи родичі дітвори оплачують Вельможні міські податки лише на магістратське марнотратство?

П.

Audiatur...

З приводу новинки: „Так не сміє бути дальше" одержуємо від українських товариств личаківської дільниці таке письмо:

І. Підписані товариства й установи личаківського передмістя на своїм спільному засіданні, відбутому дня 16. березня н. р., прийняли одноголосно отсі постанови:

1. Піднесені в часоп. „Діло" ч. 57 з дня 16. березня н. р. в новинці п. н.: „Так не сміє бути дальше", написаній криптонімом „Учасник"— закиди проти діяльности „Сокола IV" є видумкою людини, що коштом товариства хотіла[б] полагоджувати свої особисті справи.

ІІ. Підписані товариства й установи, не хотячи займати багато місця у хвальному щоденнику та не маючи наміру самі себе хвалити, не думають широко розписуватися про діяльність „Сокола IV" і його теперішнього виділу, бо свідком їх праці є загал українського громадянства на Личакові.

ІІІ. Підписані товариства й установи стверджують, що „Сокіл IV" від часу свого істнування після розвиття товариського життя та шаковитого застою — зумів пробудити та згуртувати в своєму нутрі громадянство Личакова і причинився не тільки до скріплення товариського життя, але й відновлення інших товариств та народних установ на личаківськім передмістю.

Львів, дня 18. березня 1926.

Єремій Іваник справник. *Евстах Ігнат* голова „Сокола IV". *о. Евген Цудкевич* голова Кружка У. П. Т. *І. Лисий. о. Микола Галант* голова читальні „Просвіти". *Микола Данчук* секретар читальні.

За Організацію дільниці IV. м. Львова: *Онишко Олександер. Дмитро Хомицький.*

Дописи.

Тернопіль. *(Справа вбиства провокатора Королюка).* Слідство в справі убийства провокатора Степана Королюка в Тернополі вже покінчено. Судове слідство виказало, що його убили в домі Міхенків у Тернополі при вул. Сенкевича ч. 69, побіч залізничого тору вечером між 4. і 6. год. в суботу дня 5. грудня 1925 р. 18-літні хлопці, бувші ґімн. учні, Роман Міхенко, син емер. зал. підурядника й Евстахій Герман, син судового офіціяла в Тернополі, оба — здається — комсомольці, члени комуністичної партії Західної України. Після убийства, спричиненого сильними ударами молотком чи поліном у задню часть голови, вивезли на саньох трупа вечером тогож дня до недалекого села Біла і трупа, завязаного в мішок, покинули у придорожню калабаню, де його знайдено другого дня рано. Убийство мало чисто політичний підклад, а саме убийці ділали на приказ якоїсь таємної терористичної організації, бо викрито, що Королюк, член тогож самого комсомолу, стояв здавна на услугах політичної поліції в Тернополі, був провокатором більшого стилю і саме в цьому часі зобовязався видати цілі інформації про організацію комуністичної партії Західної України агентові політичної поліції Станиславові Беднаркові в Тернополі, агл. експозитури політичної поліції при старостві в Тернополі. По убийстві Роман Міхенко й Евстахій Герман (оба Українці) в неділю дня 6. грудня 1925 р. в год. 2. попол. всіли до поїзду в Гаях Великих, висіли одну станцію перед Підволочисками і тогож дня вечером перешли збруч в Скалаті[illegible], а про доконання убийства і втечу на Рад. Україну повідомили листом польську поліцію.

У звязку з тим убийством арештовано двох братів Романа Міхенка — гімназиста Леоніда (без матури) і 19-літнього Богдана, бувш. учня гімн. та був. учня VI. кл. гімн. 19-літнього Володимира Гладкого з Іванівки коло Копичинець. В судовому слідстві, котре проводив слідчий судія Герман, переслухано понад 200 свідків і остаточно підпрокуратор Гнатбудевський виготовив акт обвинувачення за злочин співучасти в убийстві з § 134 і § 143 уст. І. карн. зак. тільки супроти Богдана Міхенка, котрий його вручено в присутности його оборонця адв. д-ра Степана Барана дня 16 н. м. і він вже правосильний. Поліція і прокуратура стоять на тому становищі, що Богдан Міхенко убив Королюка на спілку з Романом Міхенком і Евстахієм Германом. Сам Богдан Міхенко заперечує, щоби в який-небудь спосіб був причетний в убийстві, або знав щось про нього.

Натомісць прокуратура в Тернополі за апробатою надпрокуратора у Львові застановила в цілости слідство проти Леоніда Міхенка і він 15. н. м. вийшов на волю.

Справу Володимира Гладкого виключено зі справи Міхенка і він буде відповідати сам за злочин з § 61 зак. карн. (затаєння перед властями відомости про державну зраду — в даному випадку про комуністичну організацію), за що карний кодекс передбачує кару від пятьох до десятьох літ тяжкої вязниці, між тим коли обвинуваченого Богдана Міхенка на випадок засуду жде кара 20-літньої вязниці, бо він дня 5. грудня 1925 не мав ще скінчених 20 років. На внесеня оборонця Гладкого адвокатом д-ром Ст. Бараном просьбу до радної палати в Тернополі про випущення Гладкого на волю за кавцією, радна палата згодилася і коли д-р Баран зложив кавцію, суд випустив Гладкого на волю 17. н. м.

Розправа проти Богдана Міхенка за злочин убийства з § 134 і § 135 І. карн. зак. й окрема розправа проти Володимира Гладкого відбудеться по великодних святах у травні н. р. перед лавою присяжних судців у Тернополі. До розправи Міхенка покликано 24 свідків, між ними багато функціонарів політичної поліції з Тернополя, як шефа політичної експозитури поліції Романа Гончарчика й агента політичної поліції Фердинанда Кожуховського, Яна Цьопика, Якова Лесика, Станислава Беднарка і Яна Доршa; крім того мається відчитати зізнання 56 свідків, зложені в слідстві, та цілу кольницю поліційних донесень. Очевидно, й оборона від себе поставить своєчасно внесення на покликання відводових свідків. Будуть це найцікавіші політичні процеси в Галичині у сьогорічному весняному сезоні.

З карно-процесових причин не можна подати вже тепер змісту обвинних актів обвинувачення. Це буде зроблено щойно по їх відчитанні на головній розправі. На кожний випадок будуть ці розправи неприємні для політичної поліції, бо розправа викаже певно не один факт їхньої провокації. Поліційні доходження вели свого часу в обох справах комісарі політичної поліції Гончарчик, Буковський і Кудеровіч під проводом воєвідського шефа політ. поліції надкомісара Колодзє і тут вже давніше вийшло на яву, що агент політ. поліції Станіслав Беднарж, довголітній патрон провокатора Королюка, старався намовити Леоніда Міхенка до служби в політ. поліції яко провокатора за високою грошевою заплатою, а коли його заходи були безуспішні, грозив йому, що зробить на нього донос за шпіонажу. Приємними такі докази для політ. поліції не будуть.

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Музичний Конкурс.

Т-во „Львівський Боян" оголошує отсим конкурс на оригінальні вокальні композиції для мішаного хору, які досі не були видані і виконувані, на довільні українські тексти. Кожний твір має обємом виповнити точку концертової програми.

Першу нагороду назначується в висоті 200 зол., другу 100 зол.

Нагороджені твори остають власністю „Львівського Бояна".

Твори, написані чужою рукою, заосмотрені девізом або моттом враз із поданим назвиска і точної адреси композитора в замкненій коверті із таким самим девізом або моттом, належить посилати найдальше до 31. грудня 1926 р. на адресу Голови Т-ва п. Н. Домбчика, Львів, вул. Руська ч. 20.

Конкурсову жюрі оголоситься пізнійше. 1444 1—3 ВИДІЛ.

Оголошення лицитації.

Заряд громади Соколівка біля Олеськa повіт Золочів сповіщає отсим, що дня 23. березня 1926 (вівторок) в 12. год. в полудне відбудеться в уряді громадськім лицитаційна продаж соснового ліса 5.000 m³. 1440 1—1

спадщині по російськім режимі називаються „препарандами"; вони були поміщені в чудових будинках, з усіми вигодами, а кошти виготовлення одного кандидата до учительської семинарії були річно 3000 зол., разом 1.380.030 зол. річно! Тепер ясно, чому назад державний скарб почав тріщати. Ясно також, що коштом протекційної системи варшавських наслідувачів губернаторів українські школи та учителів зведено на нівець. Там, де для людей „зі звязками" як єдина учительська кваліфікація вистачала протекція, инші не могли ніколи добитись до посади з іспитами, бо... не було місця.

Щойно глипнувши на згадану статистику, розуміємо слова польського поета: „I przed narodem niosły oświaty kaganiec!"

Повітовий зїзд у Львові.

Львівський повіт таки рушив з місця 19. ц. м. відбувся Повітовий Народній Зїзд. В кімнатах „Міщанського Брацтва" зібралися представники 73-ох громад повіту, головним чином селяне. Делегати решти місцевостей оправдали свою неприявність (священики першою пятницею великого посту).

Нараду відкрив в імени Ініціятивного комітету п. І. Ліщинський. Предсідником вибрано п. І. Стропського, ем. управителя школи з Пикулович, заступником п. Панкевича з Рудна. Секретарював п. І. Ліщинський.

Організаційний реферат виголосив з питомим собі темпераментом ген. секретар УНДО. В. Целевич.

В дискусії забирали голос пп.: Карпинець з Рясної Руської, Брездень з Підбірціїв, Панькевич з Рудна, М. Струтинський, пос. Сергій Хруцький, д-р Дмитро Левицький і инші.

Гарне враження на приявних зробила промова пос. Хруцького.

В дискусії бесідники окрему увагу звертали на ролю інтелігенції під теперішню хвилю. Ініціятиву до дискусії на цю тему дав один з найрухливіщих селянських діячів п. Карпинець.

Головою Повітового Народнього Комітету, зложеного з десятьох членів, вибрано п. І. Ліщинського. Перед новою політичною управою львівського повіту велика праця. Львівський повіт в останніх роках дещо занедбано. З цього користали емісарі з наших „класових" партій і найріжнородніщі агітатори з польських партій — до часу.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Поворот Скшинського.

20. березня премієр Скшинський вернув до Варшави. Конферував із своїм заступником мін. Рачкевичем. З презесом сойм. комісії загр. справ Дембським і віцепрез. тої комісії Недзялковським визначив реченець засідання сойм. комісії загр. справ на вівторок. На тому засіданні здасть звіт із побуту в Женеві. Опісля Скшинський здав звіт, през. Войцеховському зі своєї діяльности в Женеві. На засіданні ради мін. зреферував Скшинський женевські наради.

Журналістам заявив Скшинський, що не з вини Польщі відложено справу поширення Ради. Німеччина прийняла вислід жен. сесії спокійно. Успіхом Польщі є, що признали їй право на місце в Раді.

Конференції у прем. Скшинського.

У неділю в президії ради міністрів була під проводом премієра Скшинського конференція при участи мін. Здзеховського і соц. мін. Барліцького і Земенцького. Соц. міністри засували свою точку погляду на фінансові й економічні справи й висунули ряд жадань, звісних із ухвали нач. ради ППС. Мін. Здзеховський засував стан скарбу и вказав, що конче треба довести до рівноваги буджету.

Димісія мін. Рачкевича.

Мін. внутр. справ Рачкевіч після повороту Скшинського вгодовив димісію. Рачкевіч вернеться на становище виленського воєводи. Теку мін. внутр. справ одержить або парламентарист Хагінський (ХД.), або фахівець Урбанович. Проти кандидатури Урбановича є соціялісти.

Димісія мін. військ. справ.

В польських політичних колах кажуть, що мін. військових справ Желіговський зажадав підвишки військового буджету лише на те, щоби вможливити собі димісію.

Мін. Желіговський остав би на становищі, колиб марш. Пілсудський вернувся до чинної військової служби. Зміни в уряді не слід сподіватися перед великодними феріями.

За поворот Пілсудського.

У Варшаві радив 21. III. конгрес „Визволення" при участи 800 делегатів. Крім внесень на розвязання сойму, ухвалили резолюцію, в якій конгрес перестерігає президента держави перед зростаючим усе гнівом народу і домагається негайно покликати Пілсудського на нач. становище армії.

Резолюції нач. ради НПР.

Дня 21. III. радила у Варшаві начальна рада сторонництва НПР. Реферат про політичне положення і про участь партії в коаліційнім уряді виголосив проф. Попель і мін. Хондзинський. Приняли резолюції, в яких стверджують, що 4-місячне істнування коал. уряду виявило недостачу спільної програми. Фінансова й економічна політика уряду йде по лінії найменшого опору а головний тягар перекидає на найубожші кляси. Для дальшого істнування коаліційного уряду є конечним витворити спільну програму для вдержання стабілізації валюти, буджетової рівноваги і доцільної боротьби з кризою й безробіттям НПР. признає урядову програму й згодиться на дальшу участь у коаліції, коли ця коаліція опре свою програму на основі рівної участи всіх кляс суспільности в несенні тягарів для ратування держави від екон. катастрофи. НПР. заявляється за вдержанням маєткового податку, протиставиться обниженню безпосередніх податків, є за вдержанням суспільного законодавства і т. д. Підчас нарад виявилося, що часть є за неганим виступленням партії з уряду і за переходом до опозиції, але це змагання не осягнуло більшости. Конгрес партії визначили на червень у м. Лодзі.

Заява Штреземана.

У вівторок Штреземан перед пленумом райхстаґу здасть звіт із положення в Женеві й обговорить положення Німеччини на вересневій сесії С. Н. Після промови Штреземана буде дискусія й голосування над заявою довіря для уряду.

Америка заперечує.

„Ню Иорк Геральд" повідомляє, що держ. секретар Келог казав оголосити рішуче заперечення правдивости оголошених часописами вістей, що торкаються змісту рапорту амбасадора Зєд. Держав у Льондоні, Гавтона, в справі положення в Европі.

Димісія рум. уряду.

Румунський мін. хліборобства Константінеску заявив на засіданні парл. груп більшости, що теперішній уряд зголосить димісію 27. III. В звязи з тим румунські військові кола роблять заходи у королівського двора для навязання взаємин з б. наслідником престола Карлом. Йде про покликання кн. Карла до краю й поручення йому команди військ.

Стан облоги в Пекіні.

Положення в Пекіні критичне. Сторожі посольства у поготівлі. Маніфестації студентів домагаються відкликання з Пекіну всіх чужих дипльоматів. В місті проголошено стан облоги.

Димісія кит. уряду.

На спец. засіданні китайського уряду рішили, що уряд подасться до димісії. Димісію переслали на руки шефа екзекутиви.

Югослав.-франц. союз.

У пятницю підписано на Ке д' Орсей протокол французько-югославянської приязни. Мін. Нінчіч після спарафування протоколу заявив журналістам, що ціллю трактату є довести до успіху льокарнський пакт для сх. і півд. Европи. Протокол містить такі уступи: 1) Франція гарантує границі Югославії, 2) в разі конфлікту задля насильної зміни границь Югославії, Франція поможе збройно, 3) Франція разом із Югославією збройно боронитимуть теперішнього територіяльного стану на сході і півдні Европи.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** „Діло" з неділі (21-го ц. м.) сконфісковано в шістьох місцях. Скреслено з нього два місця у статті „Спасения?" і чотири місця у статті „Вирізки". Це 30-а конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Арештування М. Л. Тарнавської.** У звязку зі справою Теодора Яцури арештовано дня 16. травня ц. р. Марію Луку Тарнавську, дочку генерала Мирона Тарнавського — в Золочеві і спроваджено до арештів Окружного суду в Бережанах. Дня 19. ц. м. радна палата в Бережанах звільнила її з тюрми за порукою адвокатів д-ра Михайла Західного і д-ра Володимира Бемка.

— **Польщення українських шкіл.** У „Слові Польскім" поміщена кореспонденція з Комарна про річні збори Тов. Шк. Люд., з якої довідуємося, що особиста праця голови кружка (кс. Якубчака) довела до того, що в повіті зутраквізовано 19 шкіл. Українських шкіл залишено на цей рік тільки 2, чисто польських є в повіті 11 шкіл. Кружок заснував у цім адміністраційнім році одну польську школу в Кліцку (на парцеляції) і задумує приступити до будови власного дому. Читалень має кружок під своєю опікою 8. Інтензивну акцію розвів голова і місцевий учитель Гарасимів у справі реміснячої молоді, спрямовуючи 10 хлопців до групівальської бурси у Львові, 2 до бурси ТШЛ. в Коломиї, 5 до захисту св. Антонія у Львові. Чи багато кружків УПТ. може похвалитися подібними успіхами?

— **Наші завзятущі.** Повідомляють нас про такі факти: Незалежний і дуже опозиційний меценас в жидівськім склепі: „Pokiwaniam się, czy niema tutaj nici do wyszywania?" А дуже завзятий урядовець української народньої установи в Касі хорих м. Львова солоденько: „Proszę pani, to już załatwione, tylko wydać poświadkę" — Автентичне! Ділося в 1926 р. в городі князя Льва.

— **З думок шляхотного Поляка.** В теперішній ювилейний рік Сташица оповіщують Поляки найкращі думки того знаменитого Поляка й ідеольога. Одна з них звучить: „Niechaj wykięte będzie to zdanie, że na nieszczęściu cudzem szczęśliwość własną zakładać się godzi". Та одно проголошується, а зовсім що инше робиться.

— **Російський університет у Празі** перебрало на себе новооснуване чесько-російське товариство (Česko-ruská Jednota), що стоїть під проводом проф. Поляки. Тепер цей університет матиме характер університетських курсів (народній університет). Участь в викладах беруть учені російські і чеські, таксамо кураторія університету зложена з професорів Росіян і Чехів. З програми викладів бачимо, що проф. А. Флоровський читає „Про російський південь і захід у перших століттях російської історії", а проф. І. Лаппо „Про Малорусь і Білорусь перед іх вступленням у склад Росії". При університеті працює 7 семинарів і товариства.

— **Видання російської й української еміграції в 1926 р.** виставлено в кімнатах російського видавництва „Пламя" у Празі. Всіх російських книжок поза межами СРСР. вийшло в 1925 р. 618. Українських книжок поза межами СРСР. вийшло в тому часі 225. Крім них книжок виставлено на виставі 102 публікації у чеській мові і 57 в югославянській, які є перекладами з російської мови, що вийшли в м. р. На виставі виставлено окремо й російську та українську еміграційну пресу.

— **Бандитська шайка в Дрогобиччині.** Пишуть нам: В селі Летня, пов. Дрогобич, здавна вже вславилася шайка в грабіжах, крадіжі, бандитських нападах, якої найголовніші члени: Микола Воробчик, Юзеф Левандовський, Михайло Савицький та Петро Дульський. Шайка ця була пострахом не тільки Летні, але й сусідніх сіл. Допускалася вона безліч крадежей, грабежей і т. д., переважно на шкоду сидин. Злочину допускалася вона майже щодня і хоч поліція нераз ловила іх, то одначе на другий день з невідомих причин пускала іх вільно — і шайка гуляла дальше. Та найважнішим злочином з усіх бувшим тої шайки, що має місце в неділю дня 14. ц. м. коло години 10 вечером. А саме вона напала на вертаючих спокійно домів парубків, 19-літнього Василя Кушніра і 18-літнього Івана Середяка, з яких Кушніра вбито на місці, а Іванові Середякові пробито тільки наскрізь праву руку, бо він, орієнтуючись в ситуації, вспів завчасу втекти. Вбитого вкинули відтак до рова, а самі втекли. Ще на одну годину перед тим злочинці вибралися до господаря Івана Бродя, де хотіли вкрасти безрогу. Та в момент, як добиралися до хліва, надійшов зі села син згаданого господаря Иосиф, який, бачучи трьох людей, запитав: „Хто тут?" Злочинці, не відповідаючи нічого, кинулись на нього і залізним знаряддям так його збили, ушкоджуючи череп і лице, що він до тепер ще бореться зі смертю. Відтак вибили ще в селі кількох господарям вікна, а потім щойно допустилися вище згаданого злочину вбивства. Другого дня зїхала з Дрогобича судово-лікарська комісія, яка у пок. Кушніра ствердила розбиття черепа та цілковите майже ушкодження мозку, через що Кушнір поніс смерть на місці. Постерунок поліції в Мединичах зараз таки розпочав пошукування за злочинцями, вислідом яких було арештування виновників. З членів шайки, в особах, 22-літнього Левандовського, 18-літнього Савицького та 28-літнього Дульського, яких посаджено в арештах повітового суду в Мединичах. Головного керманича шайки Воробчика арештовано також, хоч він в недільних виступах участи не брав. Злочин цей викликав велике занепокоєння в цілій околиці. Виновниками, на жаль, є Українці, крім Левандовського, який є Поляком.

— **Ужгородська „Просвіта" — Шевченкові.** Краєве товариство „Просвіта" в Ужгороді видало з приводу роковин Шевченка спеціяльну публікацію в память Кобзаря України. На зміст її складаються статті Гренджі-Донського, д-ра Мих. Бращайка, М. Підгірянки, І. Невицької, Павла Яцка и А. Маркуша. Ця збірка зредагована дуже вміло і надається до масового ширення.

— **Ucrainica.** В „Прагер Прессе" з 5. І. і 15. III. ц. р. поміщені статті д-ра В. Залозецького п. з. „Експанзія модерного французького мистецтва між Славянами" (I. Польща, II. Росія). В тому ж органі з 13 ц. м. зреферовано видання обєдинительного „Общества им. Духновича" в Ужгороді, що розвиває тепер велику видавничу діяльність, а в ч. з 17 ц. м. обговорено статтю М. Івасейка з „Літ.-Наук. Вістника" (ч. 2—3), статтю „Політика" (ч. 3—4) п. з. „Дух землі і його мова" і статтю М. Хвильового з харківського журналу „Червоний Шлях" (ч. 11—12), в якій він полемізує з Валеріяном Поліщуком про завдання й умови, в яких тепер розвивається українська література.

Біржа.

Америк. дол. 7·92 — 7·98 канад. дол 7·80 — 7·85, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·25 леї 0·3·12 — 0·3·25, франки фр. 0·28·00 — 0·28·33, фр. швайц. 1·48 — 1·52, англ. фунт 36·80 — 37·20.

Золото. 20 кор. 31·50 —32·00, 20 франк. 29·00 —29·50, 20 марк. 36·00—36·50; 10 руб. 39·00—39·50.

Срібло. Австр. кор. 0·64·00—0·64·25, 5 австр. кор. 3·40—3·48, фльорени 1·70—1·75, рубл. 2·70 — 2·75, рубель дрібним сріблом 1·35 —1·40.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 39·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 ячмінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 22·50—23·00.

З концертової салі.

Львівські рецензенти про Любку Колессу.

Концерт піаністки Любки Колессівни дня 17-го ц. м. зустрівся у львівській пресі з величезним признанням. Музичний рецензент „Газети Поранної" Фр. Найгайсер пише так: „У віртуозії, незвичайно поглибленій, а одночасно осліплюючо бравурній, гри молодої артистки є задатки прикмети, якими визначуються лише першорядні піяністи: краса тону, вибагливо заокруглені музичні фрази, довершена техніка і агнений темперамент, що попада-

Союзники.

Комуністично-брилівська офензива проти української національної інтелігенції.

Харківські „Вісти“, а радше їх „кресово“-польські кореспонденти не проминають ніякої нагоди, щоби переїхатися по „докторах-адвокатах“ та викпити перед хлібоїдцями свою „сумлінну і зрозумілу роботу в запіллі“. В статті „Адвокатська метушня“ головний удар звернений проти Українського Нац. Дем. Обєднання, на другому місці поставлено пепесівців, а вкінці для людського ока злегка покрикується й на своїх найвірніших союзників з брилівців.

Мовляв — український селянин сьогодня іменинник. „Креси“

„Переповнені вщерть мітинґами, зборами, засіданнями, де горлохвати тав. сеймових партій — од пестовців, брилівців почавши, через пепесів, ундовців, радикалів і до християнських демократів без утаку й перестанку говорять, говорять, говорять. Общипок-дядько, треба йому віддати справедливість, не школіють (!)“.

Тільки всього й згадано про пястовців та брилівців, просто для прикраси, але за те більше уваги присвячено „українським адвокатам“:

„Земляки, українські адвокати отісость-земські — ундовські, що вже побігли до панського шляхетського корита і ті, що ще побіжать, не менше голосно почали кричати, почали своєрідну „роботу на селі“. В першу чергу пишуть вони по своїх „Ділах“ — листи з села. В цих листах голосно оплакується зовнішній вигляд селян — адвокат жеж бачить село або з вікна вагона (чуєте?! Ред.), або в себе в конторі, коли одержує з селянина гонорар“.

І тут ніби то для підтвердження сказаного приведено один уступ з нашого „листа з села“ про затрачування народньої ноші — так, немов би це було есенцією наших заміток про теперішнє положення українського села під Польщею.

„От що тільки й бачить цей широнародній пан професор чи пан доктор-адвокат з Ундо. Не дармо ж і їхнє письменство, ото „Діло“ тоб-то розходиться в кількости як пара тисяч примірників на 6 мільйонів Українців під Польщею. Ми певні, що і успіх їхньої нової кампанії за „уловлення душ „селянських скінчиться теж катастрофою“.

Все це не далоб повної картини, як би не було реклями для „сумлінної і зрозумілої роботи“ комуністичної партії. Горлаючи проти ненависного „Ундо“, комуністичні фронти пишуть, що — мовляв — на цих зборах селянство побачить,

„яка велитенська ріжниця між тими красномовними легальними адвокатськими партіями, що лише в святкові дні приїздять морочити їм голову і тією тихою, але сумлінною і зрозумілою роботою, що її ведуть у глибокому запіллю члени комуністичної партії. На цих вічах-мітингах селянство ще раз зробить самому собі іспит і остаточно схилиться на бік єдино-послідовної не на словах, — а на ділі — комуністичної партії Західної України, Комуністичної партії Польщі“.

Так і написано. Годиться ще додати, що в цілій статті послідовно маркується державно польське становище Ком. Партії Зах. України, а радше Ком. партії Польщі. А маркується його в таких незначних з першого погляду термінах, як територіальне означення „кресів“. В статті українського радянського офіціоза постійно говориться про „креси“, „селянські маси кресів“, „кресове селянство“, „селяне кресів польських“, „кресові землі“, — але не в лапках, що виказує, що державно-польські комуністи трактують українські землі під Польщею нарівні зі всіми иншими польськими державними партіями.

Тому й не диво, що вони так щадять нпр. брилівців, тільки в одному місці згадуючи їх переходово, за те в другому, коли говориться про польські партії, то вже згадується тільки „пястівський пяст і християнську демократію і пепеесівців“ а про нового союзника — брилівців ні чичирк. І зовсім правильно! Таж ще недавно в Харкові вітали з таким захопленням камінничника і поміщика Бриля, як „представника польських селян“, що проста чемність вимагає не принижувати його в очах читачів „Вістей“. Що иншого українська буржуазія, оті професори та адвокати, кровопійці й визискувачі „трудящих“, що пукко держаться формального етнографізму й тільки гримають на селян за затрачування народньої ноші, очевидно, тільки тому, щоби спинити похід крамщини на село й відібрати заробіток польському й жидівському робітникові.

І коли по тім боці кордону для людського ока ніби то нарікається на брилівщину, яка серед українських мас відома з того, що вона створила хлібоїдщину (навіть тепер Бриль обєднався на сеймовому терені зі Залуцьким і К-о!), то по цім боці йде безнастанна й єдино-послідовна реклама Бриля. Привід до цього дало комуністам недопущення польською поліцією до віча пос. Бриля у Варшаві, де він хотів поописуватися своїми враженнями з подорожі по радянщині. Рекламуючи Бриля, варшавська комуністична централя розсилає до всієї преси готові статті по польськи й по українськи (годиться зазначити, що український переклад під оглядом мови й стилістики є просто ганебний!) під написом: „Польська буржуазія боїться правди про Союз рад. республик“. В тій реклямі читаємо:

„На неділю, дня 14-го березня, заповіджено у Варшаві, у великій салі цирку віче посла Івана Бриля, під заголовком „Правда про радянську Росію“. (чуєте — Росію, а не СРСР?) — Посол Бриль, містоголова Селянської Партії, був учасником посольської поїздки до Радянського Союзу, поїздки, яку робітники, селяне та уряд СРСР так радо привітали.

Треба зазначити, що посол Бриль в своїй дотеперішній політичній діяльности, як провідник радикальної селянської групи („Селянський Союз“) не заначив донедавна — ні в чому — своїх симпатій до революційних робітників і селян СРСР, та що виїхав він до Радянського Союзу як обсерватор, який на власні очі хотів побачити злі і добрі сторони життя першої в світі робітничо-селянської держави“ і т. д.

Тепер вже хіба ясно, чому комуністична преса, з таким завзяттям виступає проти української національної інтелігенції й українських національних партій, чому так висміває та обезцінює їх роботу серед українських селянських мас, чому кидає інсинуації на українських діячів, бо хоче накинути українській селянській масі на провідника і заступника „революційно“ - легального, селянського Бриля, творця і союзника хлібоїдщини ad maiorem gloriam тієж польської буржуазії, яку здавалось би — поборюють визнавці диктатури пролетаріяту. **М. Ч.**

Довкола німецького уряду.

Протестуючі й оборонці.

Німецькі націоналісти, головно баварські, гостро критикують становище німецьких делегатів у Женеві. Офіціяльний орган баварського уряду „Баєріше Штаатсцайтунг“ докоряє їм особисту політику і слабість супроти рад ворогів Німеччини. У звязку з такою статтею, становище баварської „людової“ партії до берлінського уряду, який вона піддержувала, є неясне. Одночасно Рада міністрів, вислухавши справоздання Лютра та Штреземана, погодилась з їх тактикою, вважаючи, що загальна ситуація є незмінена, з огляду на виданий спільно комунікат державами, що підписали договори в Льокарні. Загальний настрій такий, що уряд одержить признання довіря. Можливе, що до цього причиниться останні звістки про намір членів Ліґи Націй скликати перше засідання Ради Ліґи, коли приймуть Німеччину до Берліна.

Урядова заява Бріяна.

За фінансовою та міжнародною рівновагою.

Вернувшись до влади, Бріян, висловив у парляменті ще раз надію, що фінансова проблема зустрінеться з признанням парляменту та сенату. Він не торкається засобів, при помочі яких уважає собі перевести давно бажану санацію захитаного скарбу, а пригадав лише необхідність згодитись на всі шляхи фінансової рівноваги. Всі політичні лінії повинні стати на послугі цієї першої мети.

Політика уряду Бріяна надалі лишиться вірною принціпам женевського порозуміння. Франція мусить працювати солідарно і з довірям у межах пляну Ліґи Націй. Загаєний, на жаль, вступ Німеччини до Ліґи не розєднав держав. Одначе народи не найшли ще своєї рівноваги. У внутрішній політиці франц. уряд є прихильником повороту до виборів по округам (правиця та комуністи протестують). Бріян звертається з покликом до всіх республиканців піддержати його уряд, який хоче на основах мира та міжнародньої рівноваги вести політику, згідну з національними інтересами.

Америка глядить кривим оком.

Европейське роззброєння.

Американський амбасадор у Льондоні переслав урядові до Вашингтону справоздання про становище в Европі у безпосереднім звязку з женевською конференцією. Американець стверджує, що події останньої війни не навчили Европи розуму. Европа не має надії витворити атмосфери мира і Лізі Націй бракує багато до організації міжнародніх підстав мира. Европейські держави хотіли би відновити традиції старих союзів з 1815 р. Є це в першій мірі ідея Франції, яка тягне зі собою і Англію для оборони спільних інтересів на Сході. Американська ідея роззброєння є не по нутру імперіялістичним плянам таких держав як Франція, Італія та Японія. Загальний висновок про відносини в Европі — пресумний. Зєдинені держави пересвідчені, що Европа зможе очуняти від свого фанатизму тільки під натиском економічної скрути. Так само як кріза в справі Рурщини відкрила Европі очі на безнадійний стан воєнних репарацій, так само стан зброєнь доведе її згодом до пробудження. Америка надалі зробить усе, щоби витворити в Европі мирний настрій, а коли ця не схаменеться, буде приневолена залишити її своїй долі.

В Японії неспокійно.

За землетрусами прийшла в Японії черга на катастрофи. У Токіо вибухли піротехнічні матеріяли з такою силою, що пожежа знищила 800 домів. Майже одночасно китайські кораблі бомбардували японські контрторпедовці. Японський уряд не зовсім ще відпочав від стихійних нещастям вислав до Пекіна ультимат, домагаючись відшкодування за втрати та покарання винуватців.

Боротьба за самоврядування

Польські газети інформують, що в останньому часі виявилася енергійна боротьба між варшавським міністерством внутрішніх справ і львівським Тимчасовим самоврядним виділом у справі контролі над самоуправним господарством. Міністерство внутрішніх справ розіслало до галицьких воєвідств обіжник, в якому повідомляє, що утворить при воєвідствах посади окремих інспекторів для догляду за господаркою повітових виділів і міських та сільських самоуправних установ. Проти цього запротестував Тимчасовий Самоуправний Виділ і вислав письменний протест до міністерства, а крім того окремі письма до поодиноких воєвідств, в яких заявив, що розпорядження міністерства безправне, бо контроля над самоуправними громадськими установами належить виключно до нього. В рескрипті міністерства бачить Самоуправний Виділ нарушення своїх прав. Творення інспектур вважає Виділ суперечним з конституцією та обовязуючими в Галичині краєвими законами, які далеко більше міродатними як розпорядження міністерства. Найтяжшим буде тут становище воєвідств, бо вони мусять повинуватися своєму міністерству, а з другого боку не можуть не визнати рації за Тимч. Самоуправним Виділом у Львові.

Освітна чудасія.

Ощадність веде до правди. — Неімовірна статистика. — Дві міри.

Якби не економічна кріза то може варшавське міністерство освіти й не догадалось би розглянути ближче списки педагогів, яким своєю могутньою владою доручало просвітлення умів зростаючого покоління нової держави. Не так міністерство, як преса не поцікавилась би вищими мотивами, які рішали та рішають про поважні посади вихователів у ріжних школах. Слово „редукція“ сполохало тисячі учителів, які знають, чим пахне політика ощадности, при допомозі адміністраційних органів. Так само як з селянина можна стягнути останню кожушину за податки, учителя можна стягнути зі саду й пало до ролі безробітного.

Краківський „Ілюстрований Кур'єр Цоденни“ приносить дня 21. ц. м. [illegible] статтю на тему шкільних редукцій, яка заслуговує на те, щоби її висвітлювали в кінах як найкращу фільму варшавського виробу. З неї довідуємось, що редукція учительського персоналу є не лише бажана, але й необхідна. Читаємо статистику відносин у 4 воєвідствах: білостоцькім, новгородськім, поліськім і волинськім. Є це відносини, що нагадують найтемніші сторінки царського режіму, який тільки перемалював вивіску. На території того бувшого режіму директорами середніх шкіл є такі люде:

8 директорів, що покінчали 3-літній педагогічний інститут; 29 з російським іспитом домашнього вчителя (гувернера); 12 лише з гімназійною матурою, 6 лише з 8-ою клясою гімн. без матури; 9-ох з них ходило лише 3 роки на університет; 5-ох має два роки університету; 5-ох має за чотири роки університету; 3-ох скінчило учительську семинарію; 2-ох виділовий іспит; а один навіть курс [illegible]. Разом 84 людей, з яких ні один не міг би за Австрії бути навіть гімназійним суплентом. Роки служби та инші кваліфікації не грали при призначенню ніякої ролі; в директори попадали навіть російські поручники. З учителями не краще. У білостоцькій окрузі на 643 учителів лише 258 має якісь кваліфікації; з тих лише 24-ох з іспитом і 18 з університетськими студіями. Між некваліфікованими 203 людей не має навіть середньої школи!

У волинській окрузі на 406 учителів лише вісьмох має повні кваліфікації. Між ними є 210 Росіян! По учительських семинаріях відносини ще гірші. Не був у згаданій окрузі [illegible] домагання, які обовязують у Галичині, тоді з 140 осіб лише 10 мало би право далі [illegible] на своїх місцях. І. зв. частинні кваліфікації здобули особи, які крім знання граматики не вміють нічого [illegible]. В білостоцькій окрузі з 47 проф. учителів [illegible] повної кваліфікації, у волинській 10 [illegible].

Щикарість у роздаванні посад [illegible] [illegible] таких у [illegible] [illegible].